

Először tartja a Felvidéken akadémiai hetét a Protestáns Szabadegyetem

Hogyan esett a választás éppen Gömörre?

Tavaly a svájci-német határon fekvő Rainenfeldenben, egy Rajna menti kastélyban tartották a rendezvényt. Először tartja a Felvidéken akadémiai hetét a Protestáns Szabadegyetem

Hogyan esett a választás éppen Gömörre?

Tavaly a svájci-német határon fekvő Rainenfeldenben, egy Rajna menti kastélyban tartották a rendezvényt. Voltaképpen ott született a döntés, bár ez a lehetőség már három éve felmerült. Tavalyelőtt a magyarországi Beregfürdön volt a szabadegyetem, előtte a szabadkai Palicsfürdön. Én először Szabadkán vettem részt ezen a rendezvénysorozaton, ahol megtiszteltek azzal, hogy egy előadást tartsak. Ez felkeltette az érdeklődést, ezért némi biztatásra és a körülmények szerencsés összejárása révén nagy merészen meginvitáltam a jelenlévőket Rimaszombatba.

Mit kell tudnunk a protestáns szabadegyetemről?

Ez a szellemi műhely voltaképpen a magyar protestáns értelmiségieket köti össze gyakorlatilag a világ minden országából. 1989 előtt a Nyugaton élő magyarság szellemi műhelye volt, amelyen azok a magyar – nem kizáróan protestáns – értelmiségiek találkoztak, akik felelősséget éreztek a magyarság közösségi ügyei iránt, akiknek volt egymás számára mondandójuk, illetve közösen tudtak megfogalmazni bizonyos dolgokat, amiknek üzenetértéke volt az akkori helyzetben. 1990 után a szabadegyetemnek megváltozott a helyzete, hiszen többen hazaköltöztek Magyarországra, felszabadultak a határok, és más töltetet kapott az egész dolog. Ettől függetlenül a közeg, a szellemi műhely megmaradt, és azok az emberek, akik alkotják, együtt maradtak s azóta is találkoznak. A szabadegyetem könyveket és kiadványokat jelentet meg, és minden évben más-más helyszínen rendez egy ún. akadémiai hetet, amelynek van egy központi témája, és az előadások e köré csoportosulnak.

Az egyetem központja továbbra is Baselben van.

Igen, de van már egy központja Budapesten, sőt van erdélyi köre is, mi több, formálódik Kárpátalján, a Vajdaságban is egy központ. Remélhetően nálunk is megalakul az idén.

Rimaszombatban mi lesz a központi téma?

A regionalitás lesz a központi téma, és Határtalan régiók címen zajlik a program. A másik téma ezen belül a régió helyzetének a megvizsgálása, különös tekintettel a cigány magyarság helyzetére. A helyszíni ismerkedés mellett erről a témáról folyik majd a diskurzus.

Áruljunk el valamit a programból.

Heti programunk május 21-én, vasárnap délután Nemesradnóton kezdődik, ahol részesei leszünk annak az ünnepségnek, amelyen Csáky Pál, Szlovákia kormányának alelnöke felavatja Radnóti Miklós szobrát. Ez a gondolat nemrég merült fel, hiszen sokáig nem is tudtunk róla, hogy Radnóti Miklós gyökerei hová nyúlnak vissza. Naplója megjelenésekor derültek ki ezek a kapcsolatok. Tavaly avattuk fel a radnóti iskola falán a költő emléktábláját, és akkor fogant meg a gondolat, hogy jó lenne egy szobrot is állítani.

Hétfőn este a kassai Thália Színház Madách Imre életéből vett darabbal vendégszerepel Rimaszombatban. A nagy író a közeli Alsósztrégován élt, és ottani kastélyukba vitte fiatal feleségét, Fráter Erzsébetet. Egressy Zoltán színdarabja az édesanya és a házaspár konfliktusát dolgozza fel.

A gazdag tudományos és kulturális program mellett jelentős szerepe lesz a kirándulásoknak, a környék megismerésének. agy kedd délutánra rimaszombati sétát tervezünk, majd meglátogatunk három közeli települést, köztük Tompa Mihály költő faluját, nemesi udvarházakat

és kastélyokat, miközben bepillantást nyerhetünk a magyar romák helyzetébe is. Az áldozócsütörtöki kirándulás nevezetes felvidéki városokba és falvakba vezet. Este 6 órakor a rimaszombati gyülekezettel együtt tartunk ökumenikus istentiszteletet, amelyen a Felvidék magyar és szlovák reformátusainak püspöke hirdeti az igét, és nyugat-európai magyar evangélikus lelkész oszt úrvacsorát. Együtt fejezik ki a két történelmi protestáns egyház, csakúgy mint a Kárpát-medencei és a nyugati magyarság közötti testvériséget.

Része a programnak az a falulátogatás is, ahol cigányságunk nagy számban él. Ez azért fontos, hogy akik Európa különböző részeiből érkeznek Marosvásárhelytől Zürichig, Londontól Kassáig, a saját szemükkel lássák a valós helyzetet. Hogy a köztudatban ne az rögzüljön, hogy valaki a Rózsa-dombi villájából, üvegen keresztül „harcol” az emberi jogokért, miközben ő maga életében cigányt se látott. A helyszíni tapasztalatszerzés után aztán esténként erről a kérdésről lehet folytatni beszélgetéseket.

A másik kiemelt téma: a határtalan régiók. Előadásaink és vitáink során arra keressük a választ, hogy milyen lehetőségeket nyújt a közös cselekvésre az új helyzet, hogy a köztünk lévő országhatárok jelképekké váltak, és a korábban kulturálisan és gazdaságilag összetartozó területek ismét együttműködhetnek. Vajon milyen eredményeket hozott, és hozhat az Európai Unió tagság által lehetővé vált „határtalanság” és regionális együttműködés? A trianoni traumán való kesergés helyett vajon tudunk-e élni az Unió kínálta új lehetőségekkel? Képesek vagyunk-e a kölcsönös sérelmi politikán túlmutató nemzeti és nemzetközi politizálást folytatni? Vajon tisztában vagyunk-e annak jelentőségével, hogy a határainkon átívelő régiókban mi, az eddig országhatárokkal elválasztott magyarok találkozunk egymással? Miképpen lehet mozgósítani az egyéni erőforrásokat, erősíteni a civil kezdeményezéseket, és kiépíteni a regionális kapcsolat-hálókat egész láncolatát?

Kik lesznek az esti beszélgetések vendégei?

Jeles vendégeket várunk. Az egyik este a kolozsvári Kántor Lajos vezeti a kerekasztal-beszélgetést, amelyre Esterházy Pétert, Grendel Lajost, Ilma Rakusa műfordítót Zürichből, Szigeti Lászlót, Karol Wlachovskýt, Pomogáts Bélát és másokat várunk. De lesz egy est, amikor Tözsér Árpád Kossuth-díjas költőnkkel tartunk beszélgetést, és számos más program. Bízom benne, hogy a rendezvény által ez a régió kissé bekerül a köztudatba.

KÖVESDI KÁROLY